

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань правової політики

5 лютого 2024 року

Веде засідання голова Комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Буде вже достатньо народних депутатів. Давайте не затягувати час, починаємо. У нас увімкнений відеозапис.

Повідомляю, що у відповідь провести засідання в режимі відеоконференцзв'язку надійшла згода більше половини членів комітету. Отже, можемо проводити у відповідності до Закону "Про комітети Верховної Ради України".

Давайте кворум встановимо.

Так, Бабій.

Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Тута.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров.

Маслов присутній.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш. Павліш!

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Присутній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. На місці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз назву тих, хто ще не підключився.

Бабій.

Божик.

БОЖИК В.І. Божик є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик є. Дякую, Валерій Іванович.

Гунько.

Демченко.

Макаров.

Німченко.

Павліш.

Рахуємо: 13 членів комітету присутні. Кворум є. Отже, оголошую засідання комітету відкритим.

Так, колеги, дивіться, ще що маю сказати. У нас, ми менше ніж за 24 години розіслали повідомлення, хоча на минулому комітеті ми з вами говорили, це проговорювали, що доведеться скоріше за все в понеділок збиратися от. Але, колеги, давайте таким чином: ми дотримаємося норми про 24 години, принаймні намагаємося завжди так дотримуватися для того, щоб було правильно. Якщо в когось є заперечення щодо того, що там менше 24 годин пройшло, прошу, оголосіть. Я тоді поставлю на голосування можливість проведення комітету.

Якщо ніхто не заперечує, колеги, якщо немає заперечень, тоді проводимо так, як і домовлялись.

_____. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я бачу, Василь Іванович Німченко, да, також присутній. Василь Іванович, відгукніться тільки. Василь Іванович, скажіть нам, що ви є на засіданні. Василь Іванович, там зі звуком щось у вас, не чути вас, Василь Іванович. Ні, це ви відео виключили. Звук. Скажіть. Може, спробуйте перепідключитися, Василь Іванович.

І Павліш Павло Васильович є на засіданні комітету? Бачу.

ПАВЛІШ П.В. Є на засіданні, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є, так.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня всім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, для стенограми. Павло Васильович Павліш також є.

Колеги, отже, значить, відкриваємо засідання комітету. Пропоную перейти до прийняття порядку денного за основу, розісланий.

Бабій.

Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Німченко – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Для стенограми: перший заступник голови комітету Василь Іванович Німченко присутній на засіданні.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев. Соболев Сергій Владиславович.
Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, рахуємо. 14 членів комітету – за, проти – 0, утрималися – 0. Отже, рішення прийнято.

Якщо немає пропозицій, переходимо до прийняття порядку денного в цілому. Немає пропозицій.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. Я перепрошую, колеги, тільки підключився. За що голосуємо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. В цілому порядок денний.

БАБІЙ Р.В. Одне питання, правильно, так і залишилося?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Для стенограми. Член комітету Бабій Роман Вячеславович також присутній на засіданні.

Божик. Божик!

Васюк.

БОЖИК В.І. За, за. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Божик – за.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров. Макаров!

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш. Павліш Павло Васильович!

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас 15 членів комітету – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Переходимо до нашого порядку денного, одне питання у нас сьогодні. Законопроект 10450.

Слово надається голові профільного підкомітету Ігорю Павловичу Фрісу. Ігор Павлович, прошу.

ФРІС І.П. Дякую, пане голово.

Це не мій профільний підкомітет, це Іван Романович Калаур.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Точно, я забув. Іван Романович, да, вам слово надається.

КАЛАУР І.Р. Давайте ми не будемо порушувати традиції, давайте спочатку слово дамо авторам цього законопроекту. Ігор Павлович працював над ним, Міністерство юстиції і розробники самого законопроекту. Нам дали нову редакцію, я все ж таки хотів почути спочатку їхню позицію, чому саме в такій редакції, а тоді вже будемо говорити про висновок комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. У нас є від авторів хтось? Ми на минулому засіданні це...

ДМИТРИЄВА О.О. Так, є Дмитрієва.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу, пані Оксана.

ДМИТРИЄВА О.О. Доброго дня всім, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня.

ДМИТРИЄВА О.О. Це напрацьовано разом з Ігорем Фрісом, ця пропозиція, з Міністерством охорони здоров'я і я знаю, що спілкувалися з юристами з нашими, з медичними. Тобто така пропозиція була вибрана разом зі всіма, бо ми дуже розуміємо, що треба прописувати від вашого... Міністерство юстиції написало, що треба прописувати новий законопроект, але це можна робити вже поступово. Ми добре розуміємо, що у нас буде ще паралельно іти питання репродуктивного здоров'я загального законопроекту, і там уже поступово все можна буде вирішувати. Зараз у нас стоїть нагальна проблема, нагальне питання з приводу, щоб разом з Комітетом соціальної політики ми могли проголосувати всі зміни, які нам треба внести до нашого минулого Закону 8011 з приводу пунктів утилізації, і як воно має бути чітко далі ці згоди прописані разом з вами.

Я вважаю, що більш детальніше і правильніше розповідь Ігор Фріс, бо він розуміється по вашим моментам, як воно має бути прописано. Але з нашого боку як медичної системи вони нас влаштовують.

Дякую.

КАЛАУР І.Р. Можна питання до пані Оксани? Пані Оксано, а скажіть, будь ласка, а ви маєте якісь посилання на офіційні дані, скільки військовослужбовців сьогодні скористалися цією послугою?

ДМИТРИЄВА О.О. Послугою збереження?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп! Якщо ці дані відкриті, якщо їх можна розголошувати.

КАЛАУР І.Р. Ні, мені не треба там прізвище, ім'я, по батькові, просто от там тисяча людей, 7 тисяч людей.

ДМИТРИЄВА О.О. Ви маєте на увазі, що здали свої репродуктивні клітини і зберігають?

КАЛАУР І.Р. Але військовослужбовці.

ДМИТРИЄВА О.О. Так, так. Дивіться, у нас же ніде воно і не пишеться, що це військовослужбовець, бо в договорі такого поняття немає. Але всі там розуміють, що це там військовослужбовці прийшли, і потім у нас виникають ось ці питання. Я не думаю, що в згоді чи в заповіті це треба писати, що це військовослужбовець або просто громадянин України, це питання виникає уже пізніше. До цієї програми ще ніхто не долучився, бо ця програма ще не почала працювати. Це по-перше.

А з тих, хто вже добровільно здавав, і лікарні вже зберігають їх клітини, то там не дуже велика кількість, ну більше там ста чоловік. Жінок навіть немає.

КАЛАУР І.Р. Це всі ті, хто під час війни, чи ще до війни?

ДМИТРИЄВА О.О. Ні-ні, під час війни. Під час війни.

КАЛАУР І.Р. Добре. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропоную надати слово пану Ігорю Фрісу. Пане Ігорю, вам слово.

ФРІС В.П. Дякую, Денисе Вячеславовичу.

Ми, в принципі, вже обговорили всі ключові проблемні виклики, які у нас стоять по цьому законопроекті щодо внесення змін до Цивільного кодексу, щодо внесення необхідних змін до Сімейного кодексу і до інших нормативно-правових актів, які регулюють питання репродуктивних клітин. І, в принципі, напрацьована рамка і колегам вона буде найближчим часом представлена.

Саме цей законопроект, чому таке термінове зібрання і необхідність його прийняття, саме для того, що у нас є інший законопроект, зареєстрований в Комітеті соціальної політики, 10448, який в порушення норм Цивільного кодексу вносить зміни до ЦК, і нам необхідно це питання врегулювати. Тому що подальше розпорядження цими клітинами і визначення особи розпорядника і так само постало перед авторами первинного законопроекту.

Тому в терміновому порядку ми зібралися вирішити саме це питання, не обговорюючи доктринальне питання власності, розпорядження, визначення кола осіб, спадкування і всього решта. Заповіт як форма розпорядження фізичної особи на випадок її смерті може передбачати не тільки, і передбачає, не тільки розпорядження майновими і немайновими правами. Це може бути форма будь-якого волевиявлення фізичної особи на день смерті, як прямо передбачено статтею 12... 33 Цивільного кодексу України. Особа в заповіті може написати будь-що: розвіяти його прах, прочитати вірш, поховати його, і контроль, може вказати особу, яка буде здійснювати контроль за цим. Може поставити певну умову спадкування майнових і немайнових прав на певне майно з урахуванням виконання цієї умови заповіту. Зараз не про це, зараз про те, що нам потрібно врегулювати якимось актом цивільного законодавства, таким, на мою думку і на думку більшості колег, є заповіт, щодо розпорядження його клітинами.

Тому ми в скороченій версії запропонували колегам з комітету розглянути зміни до Цивільного кодексу України, які запропоновані і розміщені в електронному кабінеті народних депутатів., і установити певні вимоги щодо перехідних і прикінцевих положень щодо того волевиявлення, яке було вже здійснено до моменту набрання чинності цього закону. Мені хотілося би після обговорення почути деякі зауваження стосовно висновку в частині викладення декількох слів в тілі законопроекту, які пропонуються.

Значить, якщо всі ознайомлювалися з ним, колеги, то це є перший абзац статті 281 Цивільного кодексу України, у нас там написано "фізична особа, репродуктивні клітини якої зберігаються відповідно до законодавства на випадок її смерті", отут слово "її" ми міняємо на слово "своєї смерті". Це перше.

Потім другий абзац останнє слово, у нас "встановлюється законом". Відповідно до першого абзацу статті 8 є "законодавством" і в статті 7 є "законодаством", тому тут треба слово "законом" замінити на слово "законодавством", тому що порядок використання таких репродуктивних клітин в тому числі і здійснюється відповідно до підзаконних нормативно-правових актів.

І ключове питання, з яким нам необхідно, в принципі, визначитися. Я пропоную прибрати з усього тексту законопроекту, який пропонується, словосполучення "або визнання її судом безвісно відсутньою".

Чому, колеги, саме так? Тому що заповіт починає діяти тільки з моменту оголошення... смерті особи або оголошення її померлою. Якщо ми дамо якусь дефініцію в частині визнання її безвісно відсутньою і надамо якесь право по заповіту з безвісно відсутньою особою, реально реалізувати його буде неможливо, і це всі розуміють, але ми отримуємо чергову хвилю негативу: для чого ви нам це дали, якщо ми не можемо цим скористатися.

Тому пропоную фразу "чи визнання її судом безвісно відсутньою" прибрати з цілого тексту документа. І після того нашим колегам з соціального комітету, враховуючи ці всі правки, про які я озвучив, і текст

законопроекту, який ми пропонуємо, так само привести у відповідність до тих дефініцій, про які ми зараз говорили.

Дякую.

ВЛАСЕНКО С.В. Але, Ігор Павлович, але ти уточни, що це не означає, що безвісно відсутні формально випадають. Вони випадають в той період, поки вони знаходяться в стані ...

ФРІС І.П. Поки не визнані померлими, абсолютно вірно, звісно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги...

ФРІС І.П. І визначити, Сергій Володимирович, і визначити, ми правильно абсолютно говорили, визначити, коли особа буде давати таку згоду, чи буде вона померлою, чи буде вона безвісно відсутньою, звісно ж, ми не можемо. Але настання певного юридичного факту ми повинні прив'язувати саме до смерті особи.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, всім зрозуміла суть пропозицій комітету, проекту рішення комітету, те, що озвучив зараз Ігор Павлович? Секретаріат, теж прохання врахувати це.

Іван Романович Калаур.

КАЛАУР І.Р. Дякую, Денис Вячеславович.

По-перше, дякую Ігорю Павловичу, що, дійсно, те останнє зауваження, яке він зробив з приводу безвісно відсутніх, це взагалі не вкладається ні в які правові рамки. І дуже добре, що ви це прибрали. Я теж буду підтримувати цю пропозицію з приводу безвісно відсутності, бо тоді цей інститут заповіту буде більше шкодити чим приносити якусь користь.

ВЛАСЕНКО С.В. Та заповіту не може бути, якщо людина, не встановлено факт смерті.

КАЛАУР І.Р. Абсолютно правильно.

Але, дивіться, колеги, я розумію, що вже є сто чоловік там, так, як сказала пані Оксана, які здали свої репродуктивні клітини, нових поки немає. Але чи ми повинні жертвувати Цивільним кодексом? От мене що саме більше цікавить.

Цивільний кодекс – це як в світі називають його і у нас в державі, це конституція приватного життя. Ним регулюються майнові і особисті немайнові відносини. Ніде в Цивільному кодексі, і в жодному законодавчому акті України, репродуктивні клітини невизначені як благо. То чи можемо ми зараз говорити про залучення цього об'єкту як об'єкту цивільних правовідносин? Це перше, що зразу на корні руйнує от всю системність Цивільного кодексу.

Я розумію, що так склалися обставини і що дійсно на сьогоднішній день є цей вид відносин і їх треба регулювати, і мені дуже прикро, що колеги з комітету профільного до цього часу не розробили законопроект відповідний, де би оті репродуктивні матеріали були чітко визначені, що це є немайнове благо. Зараз ми нічого не маємо, ніякої правової позиції ні з боку доктрини, ні з боку Верховного Суду, Верховний Суд тільки сказав, що це є приватне життя і туди державним органам не варто влізати. Тому це мене саме більше, що цікавить, що ми зараз щось взяли і тягнемо в статтю 281 і кажемо, о, це буде найкраще вирішення всіх проблем. Я не впевнений, що це буде найкраще вирішення всіх проблем.

Друге. Якщо ми говоримо і йдемо через інститут заповіту, чи всі норми заповіту будуть працювати, якщо ми використаємо таку інституцію? Ну, для прикладу. Людина зробила розпорядження на користь іншої людини. Ми знаємо... І вона одна єдина в цьому заповіті. Ми говоримо про те, що вона має право відмовитись від заповіту. То згідно класичної моделі права і

обов'язки переходять до спадкоємців за законом в залежності від того, яка черга є. Так, Ігор Павлович, так, так, так.

ФРІС І.П. Іван Романович, ми не говоримо про майно. Звісно, якщо це було би...

КАЛАУР І.Р. Ні, чекайте, чекайте, ви говорите про використання класичної моделі заповіту.

ФРІС І.П. По майну і правам.

КАЛАУР І.Р. Але ви, бачите, ви спочатку кажете, що це не є майно, а тепер кажете, давайте... ми говоримо про заповіт як майно.

Тому я вважаю, що оця класична модель заповіту, вона має право на існування, але це моя така думка особиста. Якщо ми хочемо вирішити це питання, ми повинні йти через формування окремої інституції, яка називається окремий вид заповіту, де таким заповітом можуть бути... розпоряджатися виключно біоматеріалом.

Чому саме така інституція? Я розумію, що Ігор Павлович береться за голову. Давайте так, ми говоримо, що цей закон приймається з метою збереження геноциду...

ФРІС І.П. Генофонду, не геноциду. Точно не геноциду.

КАЛАУР І.Р. Генофонду. Чи може мужчина помовляти свої репродуктивні клітини іншому мужчині? Адже в нас в заповіті цього немає. Чи може він замовляти ті клітини особам, з якими він перебуває у кровній спорідненості? Чи буде це відповідати самій ідеї генофонду? Напевно, теж ні. Тому оця особливість конструкції, напевно, буде полягати в тому, що буде

обмежене коло спадкоємців, яким можна передати оці репродуктивні клітини.

Наступне. Ми все ж таки йдемо до Європи. Скажіть, будь ласка, чи хтось вивчав європейський досвід? Так-от я вам скажу...

ДМИТРИЄВА О.О. Звичайно. Звичайно, вивчали.

КАЛАУР І.Р. Оксана, розкажіть мені, скільки в нас держав сьогодні мають таку конструкцію?

ДМИТРИЄВА О.О. Ізраїль, Америка. Це вже достатньо. Іспанія, Великобританія.

КАЛАУР І.Р. Ні-ні, Великобританія, там інакше, почекайте. У них, Європа йде по двох моделях: є держави, які повністю заборонили цю штуку, в Бельгії це дійсно дозволено, в інших європейських державах це робиться на основі укладення угоди між подружжям за життя подружжя. І вони укладають угоду про те, що дійсно другий з подружжя на випадок смерті першого вони мають право використовувати ті репродуктивні клітини. Тільки у ...*(Не чути)* таке є. Не знаю, я не вивчаю у Ізраїлі, але з тих європейських держав. І так у нас є вісім держав, які використовують це за допомогою угоди. Ми можемо теж розглядати цей варіант, тому що у нас в Сімейному кодексі є сімейний договір чи сімейний контракт, і там теж можна врегулювати будь-які відносини за винятком особистих немайнових. Одна Бельгія це дозволяє, Італія. А Італія взагалі, вони кажуть, що спочатку має бути ембріон, а тоді вже ембріоном розпоряджатися. У всіх інших державах це здійснюється за угодою за життя подружжя.

Так-от давайте подумаємо, цей варіант законопроекту, який нам запропонували, чого він більше зробить користі чи шкоди для нашої цілої системи правового регулювання приватних правових відносин. І взагалі

якщо ми йдемо через заповіт, то чому ми вносимо зміни тільки в статтю 281 і лишаємо без уваги всю Книгу шосту Цивільного кодексу України. У мене стільки є багато запитань, я би хотів все ж таки почути на них відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко, рука піднята.

ФРІС І.П. Відповіді надавати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз. Пан Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

У нас є декілька варіантів нашої поведінки. Варіант перший. Я погоджуюся з паном Іваном Калауром, що це велика дискусія, і ми про це говорили минулий раз, що ми все одно від неї нікуди не дінемося, ви праві на 150 тисяч відсотків. Нам прийдеться цю дискусію проводити, нам прийдеться вносити більш ґрунтовні, більш широкі зміни і в цивільний, і в сімейний...

ФРІС І.П. В матеріальну частину.

ВЛАСЕНКО С.В. Так. Тобто тут немає жодних питань. Але у нас є декілька моделей поведінки.

Перша модель поведінки. У нас на сьогоднішній день в соціальному комітеті є законопроект, в якому є також внесення змін в Цивільний кодекс. Вони там наполягають на тому, що вони готові до нашої позиції прислухатись, але їм ця позиція потрібна. Бо якщо не буде нашої позиції, то вони будуть підтримувати законопроект в тій редакції, в якій він є. Тоді це означає одне єдине, що ми його блокуємо до біса на Погоджувальній раді, що ми не даємо можливість його прийняти за основу і в цілому. Тоді у нас починаються великі дискусії: що ми з цим робимо, як ми робимо. Або ми домовляємося в залі, що ми викидаємо Цивільний кодекс із цього

законопроекту на стадії другого читання, бо будуть відповідні поправки, і після цього він буде проголосований в якомусь незрозумілому урізаному вигляді. Це перша модель поведінки.

Друга модель поведінки, це те, що пропонує зараз Ігор Павлович, вирішити це питання точково. Так, я погоджуюсь з Іваном Романовичем, що мільйон питань залишається. Але ми тоді сідаємо там всі, хто зацікавлений, сідаємо і працюємо над великими і ґрунтовними змінами до "сімейки" і до ЦК. І в найближчий час потягом трьох місяців у нас вступає в силу цей закон, протягом цього часу ми спробуємо розробити великий законопроект, який це питання принаймні концептуально розв'яже.

От якось так, дві моделі поведінки, нам треба вибрати, яким шляхом ми ідемо. Або ми завертаємо взагалі це питання, відкидаємо його там на друге читання на наступні якісь, тобто на наступне засідання, чи все-таки ми можемо, якщо ми погодимося на цей тимчасовий варіант, то тоді є ймовірність, що ми його... і соціальний комітет поправить свій законопроект відповідно до нашого рішення, то тоді і можемо...

ФРІС І.П. І не тільки в частині Сімейного поправить.

ВЛАСЕНКО С.В. Да, да.

І тоді ми можемо голосувати його за основу і в цілому. Ось дві моделі поведінки, ми повинні визначитися концептуально, яким шляхом ми йдемо.

Тому, Іван Романович, ваші питання абсолютно слухні. Ви праві на 150 тисяч відсотків. Але от нам треба просто визначитися, яким шляхом ми йдемо. І сьогоднішнє засідання – це просто спроба це питання концептуально розв'язати і визначитися: ми йдемо або одним шляхом, або іншим.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Можу сказати, що у нас на засіданні також присутній і голова відповідного Комітету з питань соціальної політики.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Вітаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, вітаю, Галино Миколаївно. Бачу по її реакції, що вона теж підтверджує те, що тільки що Сергій Володимирович говорив.

Знаєте, колеги, я б ще одну річ сказав. Мабуть, правильно, те, що говорить Іван Романович, зрозуміло, нам як правникам зрозуміло і правильно і не буду зайвий раз повторювати те, що говорив Сергій Власенко. Цей законопроект направлений в тому числі на те, щоби, як я розумію, зберегти репродуктивні клітини наших військовослужбовців, які, ризикуючи своїх життям, можуть загинути аби отримати травми такі, які в тому числі, захворювання пережити там, які в тому числі і в майбутньому завадять репродуктивній функції. І було запропоновано державою забезпечити таку можливість. І Іван Романович правильно говорив, що в різних країнах різні підходи і, може, не така велика там світова практика, але тут необхідно враховувати таку штуку, що ні в Бельгії, ні в Іспанії, ні в багатьох країнах Європейського Союзу перш за все не йде війна, не гинуть в такій кількості люди. А в другу чергу я, мабуть, не помилюся, якщо скажу, що найгірша в світі зараз демографічна ситуація в нас, в Україні, по-моєму, за оцінками щодо смертності, народжуваності і так далі, і тому подібне.

І тому, мабуть, що час диктує нам те, що ми вимушені приймати зараз інколи, можливо, швидке і не завжди там досить... певні дискусійні рішення, тому я би ще і на це також звернув увагу. Я не буду повторювати те, що сказав Сергій Власенко, що зараз ми приймаємо... Я знаю, що Ігор Павлович, Мін'юст, Євген Горовець зараз і весь... і ці вихідні працювали, і є певна базова концепція щодо великого більш системного законопроекту вже. Вже хлопці працюють і дівчата над цим законопроектом великим і системним. Іван Романович, і ви так само, звичайно, маєте бути активно долучені до

розробки такого великого законопроекту. А зараз ми дійсно маємо вирішити таку окрему проблему. Тому, колеги, я би все ж таки просив подумати і з того всього підтримати цей законопроект.

Колеги, я знаю, що обмежений час, знаю, що на 11-ту у нас буде засідання соціального комітету. Ігор Павлович Фріс так само до 11-ї лише може, тому я би пропонував не заходити далі в довгі дискусії, якщо це можливо. Добре?

ФРІС І.П. Денис Вячеславович, одне питання, просто дуже коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ФРІС І.П. Дивіться, окрім того, що все було сказано, треба зважити ризики. На моє переконання, якихось ризиків, руйнацій конструкцій або порушення чийогось права в результаті прийняття цього законопроекту не буде. Ось і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Василь Іванович Німченко руку піднімає. Василь Іванович, вам слово.

НІМЧЕНКО В.І. Доброго дня, шановні колеги. Там колега запитав, хто вивчав такі справи в Європі. Ми почули, що вивчали там достатньо в Америки і Ізраїлю, Іспанії чи ще когось. Шановні колеги, йде питання про людину, це не англійське клонування, ви знаєте, про що я веду мову. Це перше.

Друге. Хто вивчав наслідки, як воно працює? Мутує чи не мутує – йде питання про людину. І якщо цей спадкоємець, як ми його називаємо, який народиться, і ми подивимося, який він народиться. Ми впевнені стовідсотково, що ми пропонуємо людям, щоб покращити наш генофонд? Це хтось вивчав?

І третє запитання. Шановні колеги, те, що ми на комітеті сьогодні не впевнені, що достатньо цього закону, мене нашттовхує на те, що ми кудись спішимо і що ми не все обдумуємо. Ви зрозумійте, у нас уже появилсь термін "потенційний спадкодавець". Потенційний спадкодавець, по суті, який являється... передає, так сказати, як свою власність наступному поколінню своєму.

І четверте. Шановні колеги, я що хотів би, ще звернути увагу перед тим, як голосувати. Коли ми ведемо мову про репродукцію, то перш за все ми повинні говорити про ті умови, які суспільство повинно створити, якщо хочете, держава повинна створити. Ви мені скажіть, людина йде на війну, це ж реально, то хто в медицині розбирається, – що там у нього на предмет репродуктивності цього, що він буде оставляти в умовах стресу? Це хтось перевіряв? Ми обов'язуємо його з війною. Це хтось перевіряв і що буде?

І останнє. Коли я сказав про потенційність, то ми робимо, шановні колеги, тут уже пан Фріс говорив, казав про те, що в разі смерті, в разі смерті. Потенційний смертник здає, виходить з нашого закону, хто йде на війну як потенційний смертник. Ви не бачите, що воно, чим сквозить цей законопроект? Да, дійсно такі реалії, але ж факт, ми стоїмо перед фактами. Тому я хотів би, щоб ми ще подумали, колеги, це не просто так, ще раз повторюю, це не клонування знамените англійське, йде питання про людей.

І десь з цього виходимо з того, що на сьогоднішній день не на часі, не на часі, повірте, не в тому, що хтось не думає за людей, а не на часі зробити таку, наробити таку біду, яку поколіннями будуть виводити з цього суспільства. Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Єдине, що я би міг сказати, що це ж не промислово, це добровільно, держава просто надає можливість. Хто добровільно хоче цим скористуватись, той...

НІМЧЕНКО В.І. А ми говоримо про факт.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ви говорите за що?

НІМЧЕНКО В.І. Продовження, створення державою ...*(Не чути)*
репродукції нації, назвіть оце так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

НІМЧЕНКО В.І. Оце так, а не добровільно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Оксана.

ДМИТРИЄВА О.О. Я дякую. Дякую, пане Денисе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки дуже коротко, у нас мало часу.

ДМИТРИЄВА О.О. Я хочу просто сказати пану Калауру дякую за те, що він сказав, що нам треба в загальному законі прописати, що це нематеріальне благо, як в заповіті, да, там кажуть, це ми зробимо, бо ми зараз працюємо над загальним законопроектом.

А щодо пана Німченка, хочу заперечити йому. Бо у нас генетичних захворювань при репродуктивному здоров'ї штучному не може бути, бо там всі клітини лікарями перевіряються і ніяких мутацій там не відбувається. Що стосується медицини, у нас давним-давно працюють допоміжні репродуктивні технології. Ви знаєте, це для цивільних воно давним-давно працює, і ніяких мутацій генних там бути не може. Діти народжуються здорові.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу нагадати. Пам'ятаєте, як розвозили ін'єкції, що давали людям?

ДМИТРИЄВА О.О. Я вас прошу, ну не треба.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп! У нас...

НІМЧЕНКО В.І. Якщо ми можемо забезпечити, це да. Якщо ми можемо забезпечити. Хто скаже, що внаслідок зберігання воно свою якість потіряє? Хто може сказати?

ДМИТРИЄВА О.О. Воно вже роками працює так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Оксана, дивіться, ви, може, не знаєте, у нас говорять з дозволу головуючого тільки на засіданні комітету.

ДМИТРИЄВА О.О. Перепрошую. Перепрошую. Я піднімала руку.
Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нічого страшного. Я надаю слово, лише після того відповідайте.

Максим Євгенович Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Доброго дня. Дійсно, на тому тижні депутати працювали з цим законопроектом і на вихідних, я знаю, що депутати працювали з цим законопроектом і комітет. І все-таки я буду підтримувати цей законопроект. І прошу теж колег його підтримати. І вважаю, що держава зобов'язана

створити умови для таких категорій осіб, які хочуть залишити після себе репродуктивні матеріали.

І що стосується подальшого розвитку питань, що пов'язані з цим питанням, питання Сімейного кодексу, Цивільного кодексу, то дійсно підтримую позицію, що треба дати і визначати, мабуть, окрему якусь... напрямом чи напрямом в цьому контексті і по сімейним, і по цивільним відносинам.

У зв'язку із цим я все-таки буду підтримувати і закликаю депутатів, які в цьому сумніваються все-таки, підтримати і в комітеті, і під час голосування в парламенті під куполом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Максим Євгенович.

Все, колеги, переходимо до голосування за запропонований проект рішення комітету з урахуванням тих пропозицій, які зазначив Ігор Павлович Фріс. Чи є необхідність нагадувати, про що говорив Ігор Павлович Фріс?

ФРІС І.П. Денис Вячеславович, тут якраз з Ігорем Васильовичем ми спілкуємося, що ми в статті 8 прописуємо: замість "її смерті" – "своєї смерті", далі по тексту там, де в нас іде, отримується "її смерті". І прибираємо слова по тексту "визнання її безвісно відсутньою". Ну, і міняємо в другому абзаці слово "закон" на слово "законодавство".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, всім зрозумілий зміст рішення з урахуванням пропозицій? Тоді переходимо до голосування за запропонований проект рішення з урахуванням пропозицій Ігоря Павловича Фріса,

Ставлю на голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик. Божик!

Васюк.

ВАСЮК О.О. Васюк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми: також присутній секретар комітету

Макаров Олег Анатолійович

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, рахую, колеги.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик – за.

15 членів комітету – за, 1 – утримався, проти – 0. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Ми вичерпали порядок денний.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. А можна, можна питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп-стоп! По одному, по одному.

КАЛАУР І.Р. Хто буде виступати від імені комітету, ми це питання вирішили?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропоную Ігоря Павловича Фріса. Немає... Чи, у вас профільний підкомітет, або ви...

КАЛАУР І.Р. Ну так я так теж думаю, що голова профільного підкомітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді Калаур Іван Романович, да.

Колеги, немає заперечень?

_____ . Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, тоді Іван Романович Калаур. Визначили.

Галина Миколаївна.

ТРЕТЬЯКОВ Г.М. Дякую за прийняте рішення. Колеги, мені ще потрібна ваша порада щодо Сімейного кодексу. Чи не порушить у вас там нічого, якщо ми Сімейний кодекс наразі в цей момент теж виключимо із свого рішення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підтримуємо.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, ми сьогодні консенсусно вирішили не застосовувати 24 години, у мене прохання і в подальшому це питання вирішувати консенсусом. Якщо хоча б одна людина проти, ми не маємо права розглядати цей законопроект. Але сьогодні у нас був консенсус, тому сьогодні все коректно.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви ж знаєте, що...

ВЛАСЕНКО С.В. Я просто звертаю на це увагу. Ви ж теж знаєте це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки коли погоджено, і я ж це озвучив на самому початку, ви ж чули це.

Все, колеги, всім дякую, що зібралися, відпрацювали. Всім, хто буде виїжджати, гарної дороги.

Галина Миколаївна, я секретаріату скажу, якомога швидше з урахуванням вже тих правок, які ми... рішення комітету передати вам.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Вже Тимур вислав.

ФРІС І.П. Галино Миколаївно, буду вам дуже вдячний, якщо ви перед тим скинете, щоб ми подивилися, чи воно відповідає, щоб там не було ніякої колізії.

ТРЕТЬЯКОВА Г.М. Гарзд.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, колеги, до зустрічі. До побачення.

ФРІС І.П. До побачення. Дякую.